

Nederlandsch Boschbouw-Tijdschrift

Orgaan van de
Nederlandsche Boschbouwvereniging

Oprichter Dr. J. R. Beversluis

7e Jaargang

No. 4

April 1934

Oorspronkelijke Bijdragen

DE HOUTEXPORTPOLITIEK VAN RUSLAND.¹⁾

door

E. MEIJER DREES.

Inleiding.

De grondslag van de tegenwoordige Russiese politiek is in 1928 gelegd door de opstelling van het eerste vijfjarenplan, dat oorspronkelijk gold van 1 Oktober 1928 tot 1 Oktober 1933, maar later werd verkort onder de leus: „Het vijfjarenplan in vier jaar” tot ruim vier jaar (1 Oktober 1928—1 Januari 1933). Op 1 Januari (eigenlijk 1 Oktober) 1932 werd overgegaan tot de uitvoering van het tweede vijfjarenplan (zie J. H u y t s, „Het 2e 5-jaarsplan,” 1932), dat een voortzetting, zij het met een wijziging van enkele punten, vormt van het eerste. Deze vijfjarenplannen omvatten alleen binnenlandse kwestie's, maar daar tenslotte de opbouw van een maatschappij in zeer nauw verband staat (altans wat de economiese vraagstukken betreft) met de buitenlandse handelspolitiek en de verhouding tot andere staten, is het volkomen gerechtvaardigd, de vijfjarenplannen te beschouwen als de grondslag waarop ook de buitenlandse economiese politiek van de U.d.S.S.R. gebaseerd is. We zullen ons in het volgende dus ook bezig moeten houden met enkele vraagstukken, welke schijnbaar van zuiver interne Russiese aard zijn. Maar juist dit punt geeft aanleiding tot allerlei moeilijkheden.

Weliswaar verschijnen geregeld verslagen en statistiese berichten over de toestanden in de Sowjet van officiële Russiese zijde, maar deze mededelingen moeten steeds met zeer veel reserve behandeld worden. Zonder de Russiese regering te beschuldigen van bewust onjuiste voorlichting van het binnenland zowel als van het buitenland, gelijk G r o n d i j s ²⁾ doet, krijgt men toch zeer sterk de indruk, dat de inlichtingen

¹⁾ Voor de juistheid van de afwijkende spelling van dit artikel aanvaardt de redactie geen verantwoordelijkheid. Red.

²⁾ Grondijs, L. H. „Toestanden in het huidige Rusland”. Rede gehouden op de alg. verg. te Deventer op 26 Junie 1931 der Ned. Mij. voor Nijverheid en Handel.

welke uit Rusland tot ons komen niet in alle opzichten met elkaar in overeenstemming zijn. Volgens G r o n d i j s „zijn de Sowjetleiders er altijd open voor uit gekomen, dat zij zich in hun actie niet wensden te binden aan de scrupules van een burgerlijke moraliteit, en dat zij in het bijzonder jegens de kapitalistische wereld niet gebonden zijn, sommige wapens die elders ongeoorloofd worden geacht, zoals flagrant onjuiste verklaringen, ongebruikt te laten.”

Mocht dit werkelijk het geval zijn, dan is er nog geen reden dit speciaal aan het communistische Rusland te verwijten: de „kapitalistische” staten gedragen zich in dit opzicht niet veel beter.

Maar het is niet alleen Rusland, waaraan we het te danken hebben, dat onze indruk verkeerd kan zijn over de daar heersende toestanden. Ook de verschillende schrijvers kunnen zich in de meeste gevallen niet losmaken van allerlei vooroordelen. Zo verschenen enige jaren geleden in het liberale Handelsblad geregeld korte z.g. „mededelingen” uit Rusland, welke kennelijk opgenomen waren, om stemming te maken tegen het communistische bewind, welke merkwaardig veel overeenkomst vertoonden met de berichten, die we tegenwoordig in het marxistische „Volk” kunnen lezen over het nationaal-socialistische bewind in Duitschland. Van christelijke en katholieke bladen behoeven we eerst recht geen objectieve voorlichting te verwachten. Tegenwoordig is het echter juist het Handelsblad, dat ons vele goede inlichtingen verstrekt, wat wel wijst op een verandering van mentaliteit t.o.v. Rusland in liberale- en handelskringen.

Maar onze conclusie moet wel zijn: behandel de berichten uit Rusland met zeer veel reserve, want ze kunnen bewust gelogen zijn, of ze kunnen onjuist zijn door de gebrekkige organisatie van de statistische dienst en door de grote afstanden, welke deze berichten moeten afleggen om West-Europa te bereiken, waarbij een vermindering zeer licht voor kan komen.

Zo wijst H o d a n n ¹⁾ op de fouten, welke gemaakt zijn bij het vergelijken van productiecijfers van vóór de oorlog en tegenwoordig, doordat men abnormale voor-oorlogse perioden ter vergelijking gebruikte.

Een tweede moeilijkheid is gelegen in het feit, dat de ontwikkeling van de Russische maatschappij zo snel gaat en langs zulke kronkelige paden, dat zelfs de nieuwste berichten en publicatie's al weer verouderd zijn, ja, dat zelfs het laatste krantenbericht al weer een verouderde toestand aan kan geven.

In het volgende zullen we trachten, zo objectief mogelijk de Russische exportpolitiek (en speciaal de houtverkoop-politiek) toe te lichten, om tenslotte aan het eind het een en ander

¹⁾ Max Hodann, Sowjetunion gestern — heute — morgen, 1932.

te zeggen over het standpunt, dat ingenomen kan worden t.a.v. de import van het Russiese hout in Nederland.

Wanneer we nu terugkeren tot ons uitgangspunt (de vijfjarenplannen), dan is de vraag, die we ons moeten stellen: wat is het doel van deze plannen, en welke uitwerkingen hebben ze op de exportpolitiek?

Het doel van de vijfjarenplannen is de industrialisatie van de U.d.S.S.R., teneinde onafhankelijk te worden van het buitenland, om zodoende op den duur de arbeiders (de bevolking) te brengen op een hoog levensniveau. De landbouw, of altans de graanbouw, is al in voldoende mate ontwikkeld om in de behoeften van het land te voorzien, vandaar dat alleen van industrialisatie gesproken wordt.

Om deze industrialisatie tot stand te brengen zijn nodig: kapitaal en werklust van de medewerkers (en dat is vrijwel iedereen in Rusland). Alles draait dus om: reclame en kapitaal. De reclame laten we hier buiten beschouwing, hoe interessant deze ook in psychologies opzicht¹⁾ is.

I. De exportpolitiek van de U.d.S.S.R. in het algemeen.

Bedrijfskapitaal kan verkregen worden door sparen, produceren en lenen.

Lenen op grote schaal is voor de Sowjets onmogelijk. Afgezien nog van het feit, dat het de vraag is of het buitenland op Sowjet-leningen wil intekenen, zal zo'n lening van Russiese zijde contraprestatie's vereisen, welke meestal op een bemoeienis van buitenlanders met specifiek Russiese zaken neerkomen, welke voor de Sowjetregering, die haar handen volkomen vrij wil houden, onaanvaardbaar is. Lenen is dus prakties gesproken voor de Russiese staat uitgesloten. Zo bedroeg dan ook in het jaar 1928—'29 het buitenlands credit *nul*, in het jaar 1929,—'30 slechts 170 millioen roebel.

Sparen in de gewone zin van het woord heeft in Rusland z'n voornaamste doel verloren. In 't algemeen kan het dienen voor het vormen van een particuliere reserve, en voor het aanschaffen of vervaardigen van nieuwe productiemiddelen welke een hoger inkomen garanderen. Daar in Rusland echter alle productiemiddelen in handen van de staat zijn, heeft voor de particulier het sparen z'n grootste aantrekkingskracht verloren. Alleen de staat kan dus sparen, d.w.z. belastingen heffen voor productieve doeleinden. En dit gebeurt dan ook in hevige mate. Volgens H o d a n n (l. c.) „spart” men zodoende 30 % van het nationale inkomen, terwijl dit in andere landen (belasting voor productieve doeleinden plus particulier sparen) 10 %, hoogstens 15 % is.

Dit „sparen” is echter niet voldoende om de geweldige

¹⁾ Zie b.v. het boekje van Milzin, Het 5-jaarplan, 1932.

uitgaven, welke de staat doen moet, te dekken. Het tekort moet geproduceerd worden, en dit is volgens het bovenstaande alleen mogelijk indien export bestaat.

Er is echter nog een reden, waarom export noodzakelijk is. Voor de industrialisatie zijn vele machines e.d. nodig (grondstoffen bezit Rusland in meer dan voldoende mate zelf) welke moeten worden geïmporteerd, daar de industrie nog lang niet in staat is alle machines zelf te vervaardigen. Deze machines moeten betaald worden, en dit kan slechts gebeuren door de export van een gelijkwaardige hoeveelheid grondstoffen of producten.

We zagen boven reeds, dat de export nog zorgen moet voor de dekking van het tekort aan kapitaal in het binnenland zelf, zodat het voor het slagen van het vijfjarenplan (en daarmee waarschijnlijk voor het instandhouden van het Sowjetregiem) absoluut noodzakelijk is, dat de handelsbalans sterk actief is.

Helaas staan ons hieromtrent slechts enkele gegevens ter beschikking :

Eerste 10 maanden 1933 :

uitvoer 421,3 mill. roebel ; invoer 296,7 ; actief 126,6.

Eerste 10 maanden 1932 :

uitvoer 461,5 mill. roebel ; invoer 597,1 ; passief 135,6.

(N.R.C. 15 Des. '33).

Volgens Goedhart¹⁾ :

1928/'29 invoer 836,3 mill. roebel ; uitvoer 877,6 mill. roebel ; actief 41,3 mill. roebel.

1927/'28 invoer 945,5 mill. roebel ; uitvoer 777,8 mill. roebel ; passief 167,7 mill. roebel.

1913 invoer 1347 mill. roebel ; uitvoer 1520 mill. roebel ; actief 173 mill. roebel.

We zien hieruit, dat in het afgelopen jaar het doel van de Sowjetregering volkomen is bereikt ; in 1932 leek het er niet op ; hoe het de vroegere jaren was, is ons helaas niet bekend.

Het merkwaardige van de Russiese handel is, dat deze vrijwel geheel in handen van de Staat is. Alleen de binnenlandse handel wordt voor een zeer klein gedeelte aan particulieren overgelaten, en dat nog onder allerlei belemmerende bepalingen en voorschriften. De buitenlandse handel is zuiver staatsmonopolie. Dit brengt met zich mee, dat de staat de uitvoer volkomen bepaalt, zonder daarbij gebonden te zijn aan de binnenlandse behoeften of aan de toestand op de wereldmarkt. Deze kwestie heeft aanleiding gegeven tot allerlei moeilijkheden. Gedurende de eerste jaren van het Sowjetregiem was er geen sprake van export. Het gevolg was, dat

¹⁾ Goedhart, G. J.; Ruslands economische ontwikkeling; Haagsch Maandblad. Julie '31.

de wereldmarkt, die zich vóór de wereldoorlog op een belangrijke export uit Rusland had ingesteld, zijn evenwicht hervond zonder de Russiese goederen. En het is dan ook geen wonder, dat de hernieuwde Russiese export, welke juist samenviel met de eerste crisisjaren, „de mensen in West-Europa enigszins rauw op het lijf viel”¹⁾. En men heeft toen, zonder zich de toestand van 1913 (voor de wereldoorlog) te realiseren, het dumping-alarm geblazen.

Inderdaad waren de prijzen welke Rusland b.v. voor z'n granen bedong lager dan de marktprijzen. Voor dumping is echter meer nodig dan lage prijzen, n.l. dat de prijs gelegen is beneden de kostprijs. En nu is het duidelijk, dat een kostprijzencalculatie van Russiese goederen tot de onmogelikheden behoort. Dat de kostprijs van de meeste (zo niet alle) producten lager is dan in de meeste andere landen is wel zeker, daar de Russiese staat vele producten niet betaalt. Wanneer b.v. al het graan bij de boeren van staatswege ingezameld wordt, krijgen de boeren hiervoor direct niets in handen, of het moesten bons zijn. En deze bons geven recht op bepaalde goederen, hebben dus een zekere geldswaarde in binnenlandse roebels. De staat legt dus een zeker aantal, zeg A roebels aan de inzameling ten koste. Nu wordt het product geëxporteerd tegen een prijs (na aftrek van vervoerskosten e.d.) van B roebels. Onderstel nu, dat $B < A$, b.v. $B = \frac{1}{2} A$. Dan pas zouden we misschien kunnen spreken van „dumping”.

Nu is niet gezegd, dat A overeenkomt met de werkelijk door de boer gemaakte kosten: deze bestaan voor het grootste deel uit arbeid, die moeilijk te taxeren is; dat A echter vergeleken met West-Europese toestanden een uiterst lage beloning voorstelt, behoeft geen nader betoog. Het gevolg is, dat B nog lager zal zijn, en wel hoogst waarschijnlijk ver beneden de prijs (zelfs in deze crisistijd) op de wereldmarkt.

En toch is er (altans t.o.v. de Russiese staat, misschien wél t.o.v. de Russiese boer, die een te lage vergoeding voor z'n graan ontvangt) geen sprake van dumping. De Russiese binnenlandse roebel heeft naar ik meen een waarde van ongeveer 40 cent, de buitenlandse is gestabiliseerd op f 1.20. Zodra dus het buitenland B roebel betaalt (laat ons eenvoudigheidshalve zeggen in goud), dan kan dat bedrag door de regering omgezet worden in $\frac{120}{40} B = 3B$ binnenlandse roebels. En $3B > A$, zodat de winst van de regering is $(3B - A)$ roebel. De dumping is ver te zoeken!

En nu hebben we nog ondersteld, dat inderdaad de prijs die de Sowjets bedingen ver beneden die op de wereldmarkt gelegen is. Het zou wel getuigen van slecht koopmanschap, wanneer dit verschil inderdaad groot was. Voor hout b.v. gaat

¹⁾ Goedhart, l.c.

dit absoluut niet op. Integendeel: volgens Buchholz¹⁾ waren in 1932 de prijzen voor Russies hout iets hoger dan die op de vrije markt. En toch wordt het verkocht, daar de kwaliteit beter is!

Daarmee is nog niet gezegd, dat deze uitvoer rendeert! De houtprijzen zijn in Rusland zelf b.v. hoger dan op de wereldmarkt. (Gebrek aan krantenpapier!)

Toch heeft uitvoer plaats door het Staatsmonopolie. Maar de Staat behoeft in Rusland ook niet met rendement rekening te houden.

Teneinde de export van het hout te bevorderen, is de Sowjet-regering enkele jaren geleden overgegaan tot het uitgeven van concessie's. Dit is echter op een mislukking uitgelopen.

De bedoeling van deze concessie's (en van dergelijke op ander gebied) was, te trachten buitenlands kapitaal voor Rusland te interesseren. Dit is de enige manier, waarop dit te doen is; maar volgens Cohen-Stuart²⁾ is de uitwerking vrijwel zonder betekenis. Weliswaar moeten deze concessie's aanleiding geven tot exportabele waarden voor de concessie-houder, maar de winsten blijven voor het grootste deel in het buitenland.

De concessie wordt opgezet met niet-Russies kapitaal, waarvoor buiten Rusland rente en aflossing moet worden betaald. De deviezen, welke bij de verkoop van het hout buiten Rusland verkregen worden, blijven in het buitenland voor de betaling van deze rente en aflossing; de winst wordt verdeeld onder de aandeelhouders, en slechts voor zover er een aandeelhouder Russies is (dat kan dus niet anders dan de Russiese staat zijn), levert de transactie aan Rusland vorderingen op het buitenland, welke een actieve post op de betalingsbalans vormen. Daar de Russiese regering nooit meer dan de helft van de aandelen in handen kan hebben (anders heeft de concessie haar grootste aantrekkingskracht verloren), en daar bovendien Rusland niet kapitaalkrachtig genoeg is, om veel geld in deze concessie's te steken, zal de winst voor Rusland nooit groot kunnen zijn.

Wanneer bovendien Buchholz (l.c.) nog opmerkt, dat de kapconcessie's alleen uitgegeven worden in streken, waar de Sowjetregering nog geen kans ziet met de kap te beginnen, behoeft het ons niet te verwonderen, dat de enkele kapconcessie's (er zijn een R.-Engelse, een R.-Noorse en een R.-Nederlandse geweest) die er waren, geen lang leven beschoren was, en dat ze weer spoedig werden geliquideerd.

Hiertoe zullen bovendien de onzekere toestand in Rusland,

¹⁾ Buchholz, E.: Die Wald- und Holzwirtschaft Sowjet-Russlands. „Berichte über Landwirtschaft“ herausgeg. im Reichsmin. f. Ernährung u. Landwirtschaft; 56. Sonderheft. Berlin 1932.

²⁾ Cohen-Stuart, J. H. Een Dawes-plan voor Rusland? Haagsch Maandblad Okt. 1929.

en de geringe medewerking welke de concessiehouders (om niet te spreken van tegenwerking) van de zijde der communistiese arbeiders (het waren immers kapitalisten!) onder-vonden, wel het hunne hebben bijgedragen.

Wat de uitvoer in het algemeen betreft, staat Rusland er buitengewoon goed voor. De uittaling van Koejbysjef (in zijn rede bij de opstelling van het 2e 5-jarenplan¹⁾):

„Ons land heeft, behalve de voorsprong, welke de arbeiders-klasse in Oktober 1917 veroverd heeft, een geweldige voorsprong op andere landen van de wereld met betrekking tot de rijkdommen van de natuur. Wij beschikken over onberekenbare rijkdommen op alle gebieden: zowel op het gebied van waterkracht,..... etc. Wij beschikken over onmetelijke woudrijckdommen.....” is zeker niet overdreven, wanneer we b.v. bedenken, dat Rusland ongeveer 800 mill. ha bos bezit, 2 maal zoveel steenkool als Engeland, op één na het koperrijkste land ter wereld is, 35 % der petroleum-wereldvoorraad bezit, etc.²⁾

Tot nu toe is men echter afhankelijk van enkele producten, door de afgelegenheid van vele gebieden en de dun-gezaaide bevolking: 50 % van de uitvoer wordt gevormd door hout, naphtha en pelterijen³⁾, wat zeer grote bezwaren met zich meebrengt. De productie van naphtha (en b.v. ook van steenkool en petroleum) kan wel opgevoerd worden, maar hieraan is een zekere grens gesteld. Aan de uitvoer van graan kan voorlopig niet gedacht worden. Slechts hout staat in (voorlopig bijna onbeperkt) grote hoeveelheden ter beschikking voor de export.

De vijfjaren-plannen (en dientengevolge de gehele economiese politiek van de Sowjet-regering) berusten dus voor een zeer groot gedeelte op de houtuitvoer. Daardoor is Rusland ten eerste getroffen door de slechte toestanden op de houtmarkt, omdat hout zo'n buitengewoon belangrijk uitvoerproduct is, en niet vervangen kan worden door een ander export-artikel, teneinde de activiteit van de handelsbalans staande te houden.

Het is dus voor Rusland een levensbelang, zo snel mogelijk te komen tot de exploratie en ontsluiting van zijn natuurlijke rijkdommen om de export te steunen. Het zou ons te ver van ons eigenlijke onderwerp afvoeren, om alle pogingen op dit gebied te behandelen. Op de ontsluiting der bossen in N.-Rusland en Siberië komen we later nog terug.

II. Enige gegevens omtrent de houtexport van Rusland en de import van Nederland.

Zoals we reeds gezien hebben, schat Koejbysjef de

¹⁾ Volgens Huyts, J. Het 2e 5-jaarsplan, 1932.

²⁾ Goedhart, l.c.

³⁾ Buchholz, l.c.

totale bosoppervlakte van de U.d.S.S.R. op 800 mill. ha. Buchholz¹⁾ komt tot een oppervlakte van 913.5 mill. ha, maar merkt er zelf bij op, dat dit getal wel 20 % fout kan zijn.

Burgers²⁾ komt op 934 miljoen ha, waarvan als „werkelijk met bos bezet” 618 mill. ha (150 mill. in Europees Rusland). Veel doen deze cijfers er niet toe, daar toch het grootste deel van de bossen (Siberië) voorlopig niet voor exploitatie in aanmerking komt.

Voor de houtmarkt is het echter van belang te weten, hoe lang ongeveer Rusland met z'n houtexploitatie in de tegenwoordige vorm kan doorgaan.

De beboste oppervlakte van Aziatisch Rusland bedraagt ongeveer 300 mill. ha, met een geringe bijgroei. Buchholz stelt de bijgroei voor de gehele U.d.S.S.R. op 1.3 m³ per ha. (Dit is vrij hoog). Nemen we in ons geval 1 m³ per ha, dan krijgen we dus voor de bossen in Aziatisch Rusland een aanwas van 300 mill. m³ per jaar. Deze cijfers zijn echter zeer globaal.

Iets beter zijn we ingelicht omtrent het Europese deel der U.d.S.S.R. Volgens Buchholz wordt in bosbouwkundige kringen de bijgroei hier geschat op 193.1 mill. m³, hoewel de autoriteiten rekenen op ongeveer het dubbele, wat in de toekomst volgens hen te bereiken zal zijn. Nemen we hiervoor 300 mill. m³, dan zijn we (voorlopig altans) niet aan de lage kant.

De totale bijgroei bedraagt dus 600 mill. m³ per jaar. De houtmassa's, welke in de laatste jaren gekapt zijn (over de jaren na 1930 zijn ons nog geen gegevens bekend) stijgen zeer sterk, zoals uit onderstaand staatje blijkt.

1924/1925	106.3	mill. m ³
1925/1926	149.4	„ „
1926/1927	139.0	„ „
1927/1928	150.4	„ „
1928/1929	181.5	„ „
1929/1930	240.9	„ „

In verband met de algemene exportpolitiek is een nog sterkere stijging zeker te verwachten. Stellen we dan de toekomstige houtval op 400 mill. m³ per jaar, dan naderen we al aardig de bovenvermelde 600 mill. m³ bijgroei.

Volgens Burgers bedroeg de productie van hout in 1928 127.7 mill. m³, wat opgevoerd moest worden tot 161 mill. m³ in 1933.

Het is duidelijk, dat, wil de exploitatie ook in de toekomst op deze voet worden voortgezet, de ontsluiting van nieuwe

¹⁾ Buchholz, l.c.

²⁾ Burgers, P. H. De boschpolitiek der Sowjets. Nederl. Boschbouw Tijdschrift, Junie '33.

bosgebieden noodzakelijk is. En hierbij hebben we in de eerste plaats West-Siberië op het oog. We komen hierop nader terug.

Wil de exploitatie op den duur voortgang hebben, dan moet echter aan nóg een voorwaarde worden voldaan. De nu leeggekapte oppervlakten moeten in de toekomst opstanden dragen, die gemiddeld een minstens even grote bijgroei vertonen als de nu nog aanwezige bossen. En het is zeer de vraag, of dat, gezien de nu heersende rigoureuze kap, mogelijk zal zijn.

Nemen we eens aan, dat de bijgroei in de bossen niet 100 mill. m³ groter wordt, zoals we boven ondersteld hebben, maar 100 mill. m³ kleiner. Dan is de jaarlijkse kap van 400 mill. m³ al bereikt, en staan we al op de grens van een „Abnutzung“. Het overschrijden hiervan zal op den duur onherroepelijk moeten leiden tot een leegkap van geheel Rusland.

Zo ernstig laat zich de zaak echter niet aanzien, en bovendien laat de onbetrouwbaarheid van de cijfers deze conclusie niet toe. We willen er slechts op wijzen, dat de houtvoorraden van de U.d.S.S.R. niet zo formidabel zijn, als soms wel wordt gedacht.

De belangrijkste houtsoorten, welke voor uitvoer in aanmerking komen zijn volgens Jentsch¹⁾:

Picea excelsa Lk. : komt voor in het noordelijk deel van Europees Rusland en Siberië; de zuidgrens valt ongeveer samen met de noordgrens van de Tscher-nogiom (de lijn Karpathen-Kiew-Orel-Rjäsan-Ufa, over de Oeral-Omsk-Büsk, eindigend tegen de Altaï).

Pinus silvestris L. : zuidgrens zuidelijker: Jekaterinoslaw-Saratow-Orenburg- over de Oeral naar de Amur.

Pinus Cembra L. : verspreiding ongeveer als *P. silvestris*, maar minder talrijk. Levert naast hout ook olie uit de zaden.

Pinus montana Mill. *pumilio* Willk. : (Noord-Siberië), *P. taurica* Hort. (Krim) en *P. halepensis* Mill. (Kaukasus) zijn van weinig belang.

Larix decidua Mill. : is over het gehele gebied verspreid, en levert samen met

Larix sibirica Ledeb. : (voorkomen naast de vorige in Europees Rusland, overheersend in West-Siberië) uitstekend timmerhout; in het verre oosten worden ze vervangen door de daar zeer belangrijke *Larix taurica* Hort.

Abies sibirica Ledeb. : komt voor in N.O. Europees Rusland

¹⁾ Jentsch, Fr. Ueber die Forstwirtschaft im Sowjet-Russland. Tharander Forstl. Jahrb. 1927.

over de Oeral en tot ver in Siberië, echter nergens in zuivere opstanden, meest gemengd met *Picea excelsa* Lk.

Abies Nordmanniana Spach.: vormt rijke opstanden in de Kaukasus, welke vermoedelijk in de toekomst nog van grote betekenis zullen worden.

Betula spp. (voor triplex) en *Populus* spp. (voor lucifers) komen over geheel Rusland verspreid voor. De uitvoer van populierenhout gaat echter sterk achteruit, daar Rusland zelf de fabricatie van lucifers ter hand neemt.

Quercus Robur L. en *Q. sessiliflora* Salisb. hebben vroeger een grote betekenis gehad, maar zijn door de roofbouw in de meeste streken zo goed als verdwenen.

Tenslotte komen in de Kaukasus nog enkele fraaie houtsoorten voor, zoals buchsboom en notenhout, maar de uitvoer hiervan is van zeer ondergeschikt belang.

Voor de wereldoorlog nam de houtuitvoer na de granen de tweede plaats in in de Russiese export. Volgens Bleul¹⁾ zijn de cijfers in millioenen guldens:

Tabel I.

	Timmerhout		Papierhout en Celstof
	ruw	gezaagd	
1894		31,38	
1903		32,82	0,06
1904		35,10	0,78
1906	25,98	12,24	1,20
1907	40,26	15,60	5,16
1912	46,86	26,70	6,90
1913	44,46	21,00	19,02

De verdeling over de verschillende havengebieden in de periode vlak voor de wereldoorlog was als volgt:

Tabel II.

Witte Zee (Archangelsk)	17 %
Baltiese landen (Riga, Leningrad)	49 %
Noord-Westen (Murmansk, Finland)	32 %
Zuid-Westen (incl. Polen)	2 %
Ob, Jenisseï en Wladiwostok samen	2—3 %
Kaukasus	0,4 %

¹⁾ Zie Jentsch, l.c.

Volgens Buchholz vormde tenslotte de uitvoer van hout in de periode 1901/1905 : 7,0 % van de totale Russiese export ; in de periode 1906/1910 : 9,6 % en in 1913 : 10,8 %.

Buchholz behandelt stuk voor stuk de verschillende „rayons“, waarin de Russiese bossen zijn ingedeeld. Het heeft geen zin, deze hier uitgebreid te behandelen en te omschrijven. Belangrijk zijn slechts voor ons de uitgevoerde hoeveelheden gezaagd hout en de in de toekomst te verwachten uitbreiding hiervan. Deze hoeveelheden bedroegen in de jaren 1927, 1928 en 1929 in duizenden m³ :

Tabel III.

UITVOERHAVENS	1927	1928	1929	1929 in %	Ter ver- gelijking met tabel II
Leningrad	612	841	1448	37	} 56%
Archangelsk	963	1142	1358	35	
Mesen	61	61	99	3	
Onega	122	136	254	6	
Petschora		9	28	1	
West. havens der Witte Zee	287	334	409	11	} 41% (incl. Leningrad)
Ust Luga, Riga en Uмба	24	61	127	4	
Murmansk			66	2	2%
Verre Oosten	9	28	56	1	} ruim 1%
Jenissei-gebied	9	14	33	} 1	
Odessa	9				
Diversen	9	14	19		

De verschillen in de laatste kolom met die in Tabel II tonen een concentratie van de houthandel aan de Witte zee en in het Noord-Westelijke rayon, wat mede veroorzaakt is door het verlies van de bosgebieden in Finland en Polen, welke zeer gunstig voor de export gelegen waren. De verdeling van de exportmassa's is dus in wezen niet veranderd.

De hoeveelheden zijn dit in de loop der jaren natuurlijk wel. In tabel I zien we een voortdurende stijging, terwijl het hoogste punt bereikt werd in 1913 met een export van 16.345.300 m³ hout. Trekken we daarvan af het hout, dat uit de verloren gebieden afkomstig was, dan blijft voor 1913 ruim 10 mill. m³ over.

Gedurende de wereldoorlog en de daarop volgende revolutie-jaren stond de export prakties gesproken stil. Pas daarna kon de Sowjet-regering beginnen met de her-opbouw van de houtuitvoer, *zonder echter tot nu toe* (altans voor zover bekend is, daar ons geen cijfers over de laatste jaren bekend zijn) *het voor-oorlogse peil weer te bereiken!* In het

jaar 1928/29 bedroeg de uitvoer van gezaagd en ongezaagd hout pas ruim 8 miljoen m³.

Zoals we in het eerste hoofdstuk gezien hebben, heeft de Sowjet-regering echter veel meer geld nodig dan de Czaristische. Met andere woorden: de houtexport heeft nog lang niet het peil bereikt dat wenselijk wordt geacht. Met koortsachtige ijver wordt dus gewerkt aan de uitbreiding van de export, de ontsluiting van nieuwe bosgebieden, de intensivering van het bedrijf, de aanleg of het onderhoud van de afvoerwegen naar de houthavens, etc.

Al deze zaken zijn in de vijfjarenplannen uitgewerkt; we kunnen ze in het kort als volgt samenvatten:

1. Intensivering van de kap in de omgeving der Witte Zee: bouw van nieuwe zagerijen in Archangelsk, Onega, Mesen en Kotlas en langs de spoorlijn Wologda-Archangelsk.
2. Nieuwe havens en zagerijen aan de mond van de Petschora, waardoor afvoer uit het gebied ten Westen van het Noordelijk deel van de Oeral mogelijk wordt.
3. Het graven van een verbindingskanaal tussen de Wolga en de Don, zodat een goedkope afvoerweg over deze rivieren mogelijk is van het hout uit het rayon ten Westen van de midden-Oeral (dat daar meest verzaagd zal worden tot papierhout).
4. Voortzetting van de expeditie's naar de mondingen van de Ob en de Jenisseï, teneinde in de enkele maanden, dat de Karazee met behulp van ijsbrekers bevaarbaar is, het hout uit West-Siberië en de midden-Oeral te verzamelen.
5. Ontsluiting van de zeer waardevolle bossen in de Kaukasus (*Abies Nordmanniana* Spach.).
6. Uitbreiding van de zagerijen in het „Verre Oosten”.

Wat het resultaat van deze maatregelen zal zijn, is duidelijk: zowel naar West-Europa (Nederland) als naar Oost-Azië en Amerika zal de uitvoer van waardevol coniferenhout stijgen. Het is echter niet bij benadering aan te geven, hoe groot deze stijging zal zijn, en evenmin is het eindresultaat bekend: of nu de geëxporteerde hoeveelheden gelijk aan of iets hoger zullen worden dan die voor de oorlog, of dat ze binnen korte tijd enige malen zo groot zullen zijn. Deze onzekerheid is voor de hout-importerende landen hoogst onaangenaam, maar daar is niets aan te veranderen als men niet z'n toevlucht wil nemen tot contingenteringen (zie laatste hoofdstuk).

Voor de hout-importerende landen is het van groot belang, welke sortimenten Rusland exporteert. Het gaat er voor die landen (b.v. voor Nederland) niet om, dat er geïmporteerd wordt uit Rusland, maar in de eerste plaats in welke vorm de houtverwerkende industriën het hout tot hun beschikking krijgen, en of door de invoer van bepaalde halfproducten

de eigen industrie niet geschaad wordt.

We geven daarom in Tabel IV een overzicht van de door Rusland uitgevoerde sortimenten, vergeleken met de in Nederland ingevoerde hoeveelheden ¹⁾. Helaas zijn ons uit de laatste jaren over Rusland nog geen cijfers bekend, zodat we noodgedwongen de cijfers die Buchholz over het jaar 1928/29 geeft moeten gebruiken. Daarnaast zijn voor Nederland de totalen alleen voor de enkele jaren berekend, zodat de cijfers in Tabel IV voor de Nederlandse import voor het jaar 1928 gelden. Geheel vergelijkbaar zijn ze dus niet, maar voor een inzicht in de hoeveelheden zijn ze o.i. ruim voldoende.

Tabel IV.

Sortiment	Export uit Rusland in f 1000.—	Import in Nederland in f 1000.—
<i>Bewerkt hout:</i>		
Naaldhout	96366	9858
Eikenhout	6235	—
Dwarsliggers	4824	94
Fineerhout	1351	—
<i>Onbewerkt hout:</i>		
Papierhout	22981	4489
Mijnhout	5120	—
Ruw Eikenhout	1727	—
Ruw Naaldhout	15761	2279
Hei- en telegraafp	232	—
<i>Diversen:</i>	2651	78

Ten slotte is in Tabel V de waarde aangegeven van de ingevoerde hoeveelheden (gerangschikt naar sortimenten en in f 1000.—) in de laatste jaren.

Van belang is hierbij op te merken, dat

1. verreweg het meeste naaldhout in bewerkte toestand wordt ingevoerd, en dat in de latere jaren nog sterker dan vroeger. Dit is ten nadele van de Nederlandse zaagindustrie, maar is vermoedelijk een tijdelijk verschijnsel, doordat men de laatste tijd uitingen uit Rusland hoort, die wijzen op een verhoging van de uitvoer van onbewerkt hout, ten einde arbeidskrachten voor andere doeleinden vrij te ma-

¹⁾ Volgens de Maandberichten van het Bureau voor Statistiek. (Eerste delen: In-, uit- en doorvoer).

- ken. We komen op dit punt echter in het volgende hoofdstuk nog terug.
2. De invoer van mijnhout was in 1930 vrij belangrijk, maar daalde nadien weer tot nihil in 1933, door de invoer van goedkoper Fins mijnhout.
 3. De algemene daling in het jaar 1932 is waarschijnlijk toe te schrijven aan de crisis : in 1932 gebruikte men z'n voorraden op en durfde geen nieuwe in te kopen. Het gevolg was, dat 1933 een sterke stijging moest vertonen, daar toen de voorraden opgebruikt waren.

Tabel V.

Jaren	Bewerkt Hout				Onbewerkt Hout					
	Naaldhout	Eikenhout	Dwarsliggers	Fineerhout	Papierhout	Mijnhout	Eikenhout	Naaldhout	Hei- en telegr. palen	Di-versen
1928	9858	—	94	—	4489	—	—	2279	—	78
1929	19589	—	—	—	6582	—	47	3446	553	—
1930	20900	101	1368	—	4352	682	—	3099	789	245
1931	18897	156	642	47	4118	306	160	1848	738	240
1932	10831	109	826	65	792	75	143	671	87	290
Jan.-Nov. 1933	13907	56	—	18	2131	—	189	773	301	394

III. Slotbeschouwingen.

We komen nu tot het laatste punt : welk standpunt moeten we innemen tegenover de import van Russies hout in Nederland ?

Het bepalen van dit standpunt is niet eenvoudig, daar er naast commerciële kwestie's allerlei punten bijkomen, die op politiek, ethies en religieus gebied gelegen zijn. We zullen in het volgende trachten deze twee categorieën zo veel mogelijk gescheiden te bespreken, daar o.i. alleen op deze manier een *zuiver inzicht* in het vraagstuk mogelijk is.

Commercieel gezien, is de import van Russies hout in Nederland van het allergrootste belang, of liever : kàn het van het allergrootste belang zijn.

Verreweg het meeste timmerhout moet tóch worden ingevoerd. De invoer van ruw (ongezaagd) timmerhout van goede kwaliteit tegen lage prijzen, zoals Rusland dat kan leveren, benadeelt slechts die bosbezitters, die ook timmerhout produceren. Dit kan echter niet van groot belang zijn, en is des-

noods tegen te gaan door een geringe rijkssteun aan deze personen of instellingen.

Bezwaarliker is de invoer van gezaagd hout; hieronder lijden ook de zagerijen. Hoe zwaar dit argument tegen de import van gezaagd hout weegt, vermogen we niet te beoordeelen, maar o.i. zijn de voordelen van een vrije import van Russies hout veel groter dan dit enkele nadeel. Bovendien zal vermoedelijk het percentage ongezaagd hout dat van Rusland ingevoerd wordt toenemen, daar deze export ook zonder verder doorgevoerde industrialisatie mogelijk is. De belangen van de zagerijen dienen echter in het oog gehouden te worden.

Het is evenwel niet noodzakelijk, dat Nederland z'n hout uit Rusland betreft: ook andere landen kunnen het leveren.

Gedwongen door de omstandigheden, zijn we echter verplicht deze voor ons noodzakelijke invoer te beschouwen als een object, dat we in handen moeten houden, om het te laten dienen als ruilobject tegenover import-concessie's in andere landen van Nederlandse landbouw- en industrie-producten. Het is, gezien de tegenwoordige toestand, voor de Nederlandse regering gewenst in de eerste plaats de import van goederen toe te staan uit die landen, welke genegen zijn een liefst grotere of een even grote waarde aan Nederlandse producten te importeren.

Rusland is één van de landen, waarin aan de neiging tot autarkie nog niet belangrijk toegegeven kan worden: met Rusland valt dus heel goed te praten! Niet dat de Sowjets zo voor vrijhandel zijn, of speciale vriendschappelijke betrekkingen aan willen knopen met andere landen! Neen: Rusland moet (zoals we gezien hebben) machines e.d. importeren. En natuurlijk koopt het die het liefst in die landen waar zijn producten vrij geïmporteerd mogen worden. Weliswaar zal, zodra het industrialisatieplan van de Sowjet-regering ten uitvoer is gebracht, de behoefte aan machines e.d. weer tot dicht bij het nulpunt dalen, zodat het dan met de „vriendschap” uit is, maar dat is geen reden, om de handelsmogelijkheden met Rusland, die ons nu geboden worden in deze moeilijke tijden te verwaarlozen.

Bovendien moeten we nog afwachten, *wanneer* de industrialisatie een voldongen feit zal zijn, en tenslotte heeft Rusland ook in de toekomst, wanneer de normale toestanden zich daar weer enigszins hersteld hebben, onze superieure landbouw-, tuinbouw- en veeteeltproducten nodig om z'n eigen landbouw, tuinbouw en veeteelt te perfectioneren.

Het Alg. Handelsblad van 28 Nov., 10 Des. en 23 Des. 1933 wijst o.i. zeer terecht op deze mogelijkheden. Wanneer we zien, dat in 1932 in Nederland voor f 34 mill. aan Russiese waren gekocht is (waarvan f 13,9 mill. aan hout), en dat deze cijfers voor de eerste 10 maanden van 1933 bedragen f 23 mill. resp. f 13,7 mill., en dat daar tegenover vrijwel geen

export naar Rusland staat, dan kan men toch niet zeggen ¹⁾, dat de Nederlandse handelsbelangen zo buitengewoon goed behartigd zijn!

Het heeft in het verband van ons onderwerp geen zin, op deze kwestie hier verder in te gaan, daar ze aan de orde gesteld is naar aanleiding van de mogelijke uitvoer van Nederlands vee naar Rusland.

Maar we geloven wel, dat de houthandel een Vaderlands-lievende daad zou verrichten, als grootste afnemer van Rusland in Nederland met klem op bovenomschreven wantoestand te wijzen, en op de perspectieven welke door de houtimport uit Rusland in Nederland geopend zijn. Zoals reeds het Handelsblad gedaan heeft.

Concluderende mogen we dus zeggen: de troef die wij in handen hebben in de vorm van de noodzakelijke invoer van hout, moet zo nuttig mogelijk gebruikt worden als stimulans voor onze export. Er is uit commercieel oogpunt niets tegen, deze troef tegen Rusland uit te spelen, mits ons contractaties gegarandeerd worden. En al zal een betaling op korte termijn van Rusland niet altijd te verwachten zijn, voor de Sowjetregering is het een levenseis, aan haar buitenlandse verplichtingen te voldoen, omdat zonder de handel met dat buitenland het gehele industrialisatieplan zou mislukken.

De mogelijkheid daartoe staat open, te meer nu de onderhandelingen met Rusland volgens de latere krantenberichten (Hdbl. 21 Des. '33) niet meer via de „Handelsvertretung der U.d.S.S.R. in Deutschland" te Berlijn behoeven te worden gevoerd, maar direct in Nederland kunnen worden begonnen.

Geheel anders is de conclusie van velen (en werkelijk niet de eersten de besten!) op ethies-politiek-religieuze gronden.

De algemene bezwaren die men tegen de Sowjet, of tegen het communisme heeft, leiden consequent doorgevoerd tot het verbreken van elk contact met Rusland. Dus ook tot een verbreken van alle handelsconnecties, ook al kan hier voor Nederland voordeel uit voortvloeien.

De religieuze bezwaren tegen het anti-religieuze bewind der Sowjets moeten we hier buiten beschouwing laten. Ze mogen o.i. echter niet te zwaar worden opgenomen.

De politieke bezwaren tegen het communistiese Rusland beperken zich meestal tot bezwaren tegen de propaganda voor de „communistiese heilstaat" door Rusland in de rest van de wereld, tegen de door de Sowjet aangemoedigde wereldrevolutie. Dat is in wezen niets anders dan een veroordeling

¹⁾ Weliswaar staat hier tegenover, dat de Sowjet-regering veel gebruik maakt van Nederlandse vrachtschepen voor zijn uitvoer naar andere landen dan Nederland. Daar dit meestal via Londen (de internationale vrachtmarkt) gebeurt, valt dit minder op. Dit verandert echter principieel niets aan de bovenstaande mening van het Handelsblad.

van het (extreme) Marxisme. Wanneer het bij deze propaganda bleef, zou het misschien nog niet zo erg zijn, maar wanneer de Prawda van 29 Aug. '29¹⁾ schrijft: „Het 5-jarenplan is het gewichtigste deel van de aanval van het wereldproletariaat op het kapitaal, in zijn wezen een verwoesting van de kapitalistische stabilisering, een groot plan van wereldrevolutie”, en wanneer Stalin (7 Nov. '29) zich in dezelfde zin uitlaat, dan kan men begrijpen dat menigeen de schrik om het hart slaat.

Naar onze mening is deze vrees echter ongegrond, of op z'n minst erg overdreven, hoewel zich dit niet laat bewijzen.

Ons schijnt het toe, dat dit punt geen reden kan geven, om alle handel met Rusland af te breken (wat overigens als alleen Nederland dat deed, weinig succes zou hebben!)

Het laatste punt, dat meer speciaal voor de houthandel van belang is, is de kwestie van de gedwongen arbeid in de bossen van Noord-Europees Rusland en West-Siberië.

Goedhart²⁾ wijst er op, dat de berichten omtrent deze dwangarbeid zeer tegenstrijdig zijn: „Bladert U in het Amerikaanse rapport-Fish, dan ontstelt U de beschrijving van het lot van een 700.000 „dwangarbeiders” in Noord-Rusland. Even later komt een correspondent van de „Chicago Tribune” na onderzoek ter plaatse te ontdekken, dat hij van al die narigheid geen spoor vermenst om te ontdekken.....”

In de Verenigde Staten van Amerika heeft eenige jaren geleden een actie op touw gezet tegen invoer van Russies hout, daar dit gekapt werd door dwangarbeiders. Motolow merkte hieromtrent volgens Grondijs³⁾ op het 6e Sowjet-congres op 1 Maart 1931 op: „In onze houtdistricten gebruiken wij tegenwoordig 1.134.000 personen, die allen werken als vrije arbeiders. Dwangarbeid heeft niets met de houtindustrie te maken”. Wel geeft Motolow toe, dat in 1931 60.000 „straffelingen” gebruikt werden, bij de aanleg van wegen in die streken, en hij konstateert: „Zoals gij ziet, heeft dwangarbeid en straffelingsarbeid niets te maken met onze houtindustrie”.

Grondijs gelooft daar niets van en staaft zijn mening aan de hand van officiële documenten: De Hoge Raad van de Russiese Sowjetrepublieken heeft in z'n plenaire zitting van 18 Februari 1930 besloten: „Zij die beslist weigeren, of aanstalten maken om te weigeren deel te nemen aan de arbeid, die het dorp op zich genomen heeft inzake hakken, vervoeren of inschepen van hout, vallen onder art. 61 der Strafwet”. Art. 61 luidt: „Personen die weigeren verplichte arbeid, die voor de Staat gewichtig is, te volbrengen, worden

1) Zie Diepenhorst, P. A. in „Stemmen des Tijds”, Sept. '33.

2) Goedhart, l.c.

3) Grondijs, l.c.

gestraft..... voor de tweede overtreding : tot dwangarbeid voor een tijdperk van hoogstens een jaar. Indien deze overtreding verricht wordt door een groep personen : hoogstens twee jaar" (enz.).

„Wanneer de omstandigheden zulks veroorloven, moeten de rechtbanken, indien zij rechtspreken over arme of middelboeren, bij voorkeur een straf opleggen van dwangarbeid op zodanige wijze, dat de overtreders aan het werk gezet worden voor hakken en tot vloten samenbinden van hout”.

Sprekende over de koelakken (de rijke boeren), is later de instructie gevolgd : „Allen, die door de volksrechtbanken tot dwangarbeid veroordeeld worden, zullen hun straf moeten uitzitten in een houtkamp”.

Lezen we het artikel in de N.R.C. van 2 Jan. '34, dan krijgen we weer een andere indruk. Lenin formuleerde de taak van het strafrecht als volgt : onderdrukking van de uitbuiters, die de socialistiese opbouw tegenstand bieden en opvoeding van onevenwichtige elementen uit het milieu van de werkenden.

Volgens de geldende codex valt het hele stelsel van maatregelen ter verbetering door arbeid in twee categoriën uiteen : ten aanzien van personen, die tot meer dan drie jaar veroordeeld zijn en van personen, die tot een geringere straf veroordeeld zijn. De eerste zijn duidelijk „gevaarlike” personen, die uit het algemene milieu verwijderd moeten worden : zij gaan naar de arbeidsverbeteringskampen. Wat de inwendige orde in de arbeidsverbeteringsinrichtingen (de lichtere straffen interesseren ons in dit verband niet) betreft, is volgens K r v l e n k o de bewaking toevertrouwd aan de besten van de opgesloten zelf. In de kolonies zijn geen (spionnage) cellen, en in sommige gevallen mogen de mensen voor een bepaalde termijn buiten de kolonie gaan werken. Premieverlening bij biezondere prestatie's, onderscheiding van de arbeid e.d. zijn er tevens ingevoerd.

Het is o.i. heel goed mogelijk, dat deze kampen vooral in de bosgebieden gelegen zijn, en dat inderdaad een gedeelte van het werk van deze „dwangarbeiders” bestaat uit het kappen e.d. van voor export bestemd hout. Maar van „vreselijke toestanden” is hier (altans formeel) geen sprake : integendeel, het strafstelsel is, als aan het bovenstaande de hand gehouden wordt, zèer humaan te noemen.

Onze totaalindruk is ondanks alle tegenstrijdige berichten en meningen, dat er vermoedelijk wèl hout uitgevoerd wordt, dat verkregen is met behulp van gedwongen arbeid, hetzij door straffelingen, hetzij door halfgedwongen arbeid. Deze halfgedwongen arbeid vloeit voort uit het geciteerde besluit van de Hoge Raad van de Sowjetrepublieken en uit het pas ingevoerde passenstelsel. Volgens D i e p e n h o r s t¹⁾ krijgt

¹⁾ Diepenhorst, l.c.

iedere Rus tegenwoordig een pas, waarin staat waar hij thuis hoort. Zonder pas krijgt hij geen levensmiddelen e.d., zodat hij gedwongen is binnen het hem toegewezen woon- en werkgebied te blijven. Wanneer hij dus eenmaal in de bossen woont, kan hij daar niet weg, en is bovendien verplicht daar te werken aan dat deel van het werk, waartoe zijn groep zich tegenover de staat verplicht heeft (of, waarop dit wel zal neerkomen: het deel van het werk, dat de staat de groep opgelegd heeft).

Dus volledige (zij het geen extreme) dwangarbeid voor gestraften, en halve dwangarbeid van ongestraften? Ja, waarschijnlijk wel. Maar: hebben we het recht, deze vormen van dwangarbeid aan de Sowjets te verwijten? Kunnen we een staat de zedelijke plicht opleggen, zijn gevangenen zo te behandelen, dat ze niets voor de Staat presteren (zoals in Nederland het geval is), of heeft een Staat het recht een zekere compensatie (of meer dan dat) voor het geld dat ten koste gelegd is aan het gevangeniswezen e.d. van de veroordeelden te eisen? En wat doet het er toe, of de gestraften direct voor de export werken, of hieraan indirect meewerken door de aanleg van wegen in de bosgebieden of zelfs werk verrichten, dat direct niets met de bossen te maken heeft? Niets: dwangarbeid, in welke tak van productie ook, kan altijd werkkrachten en kapitaal vrijmaken ter bevordering van de export.

Mogen we dus o.i. de dwangarbeid in de Russiese bossen door gestraften niet veroordelen, iets anders is dit met de „halve” dwangarbeid. De gedwongen arbeid van geestelijk volwaardige mensen is iets, dat in het algemeen de West-Europeaan tegen de borst stuit. Men moet hiermee echter voorzichtig zijn. In een kapitalistische gemeenschap is het mogelijk dat een bepaalde categorie mensen niet werkt, zonder tot pauperisme te vervallen (de „kapitalisten”). In Rusland is dit onmogelijk, omdat er geen „kapitalisten” meer bestaan.

In West-Europa heeft dan iedereen het recht, de werkkring te kiezen die hem het beste toelijkt. Altans: zo is het in theorie; de praktijk leert ons anders, afgezien van een betrekkelijk kleine categorie bevoordeelden in financieel of geestelijk opzicht. Vooral tegenwoordig is er van vrije arbeid b.v. in Nederland weinig sprake meer: ieder is blij, wanneer hij werk heeft, en denkt er in verreweg de meeste gevallen niet aan ontslag te nemen, om ander werk te zoeken, daar hem dit in 99 van de 100 gevallen toch mislukken zal. Prakties gesproken is ook in Nederland iedereen gedwongen, aan het werk te blijven, daar, waar hij aan het werk is.

Leven van niets kan niemand, en steun wordt in vele gevallen gegeven in de vorm van werkverschaffing, waaraan men zich niet kan onttrekken, zonder zich de algemene afkeuring van het Nederlandse volk op de hals te halen. Bovendien kan

bij weigering de steun worden ingetrokken.

In Duitschland gaat men nog iets verder door de invoering van de verplichte arbeidsdienst.

Samenvattende kunnen we zeggen :

1. De invoer van Russies hout (en dat liefst in ongezaagde vorm) kan, mits door de regering oordeelkundig geleid, aanleiding geven tot een opleving in de Nederlandse exportindustriën.
2. De ethiese en religieuse bezwaren tegen de invoer van Russiese goederen in het algemeen, en van hout in het bijzonder zijn niet steekhoudend.
3. Het enige bezwaar tegen een handel met Rusland kan zijn : het bevorderen van een maatschappelijke orde, die tegen de West-Europese cultuur indruist, en waarvan het gevaar bestaat, dat die tenslotte toch in West-Europa (of b.v. Ned. Indië) voet zal vatten.

Dit bezwaar lijkt ons mateloos overdreven, zoals o.i. de ontwikkeling van de Russiese maatschappij op den duur zal laten zien.
